

Ненад Ђ. Благојевић¹
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

ТЕМАТСКО-ИДЕЈНА ОБЕЛЕЖЈА ПОВЕСТИ „ПУСТИЊАК И ШЕСТОПРСТИ“ ВИКТОРА ПЕЉЕВИНА

Апстракт: *Уз романе, повести представљају један од најзначајнијих аспеката стваралаштва Виктора Пељевина, којима се, по мишљењу многих проучавалаца савремене руске књижевности, не удељује довољно пажње у анализама. Иако детаљније упознавање са Пељевиновим стваралаштвом и хронологијом његових издања наводи на закључак да зборници приповедака и повести представљају неку врсту „складишта” тема и идеја које писац касније развија у пуноцене романе, улога тих зборника у поетици писца није ништа мања у односу на романе. Ствар је у томе што се писац у краћим књижевним формама у потпуности усредсређује на одређену тему, идеју или посебан поступак стилистичког уобличавања текста. Управо је та особина учинила Пељевинове повести и приче, по свој прилици, најподеснијим формама за упознавање са суштином стваралачких концепција аутора. Такође, треба истаћи да иако ови текстови функционишу као „затворени светови”, на први поглед неповезани један са другим, зборници прича ипак заокружују скуп тема који, према схватањима Пељевина, на најбољи начин описује стање колективне свести руског друштва у оном периоду када су се ти текстови појавили. У овом раду се на примеру повести „Пустињак и шестопрсти” анализирају тематско-идејне карактеристике Пељевиновог стваралаштва у сфери кратке прозе.*

Кључне речи: *повести, Виктор Пељевин, руска књижевност, постмодернизам, „Пустињак и шестопрсти”.*

Магијски реализам Карлоса Кастанеде, који је у великој мери утицао на ране радове Пељевина, није био познат највећем делу руских читалаца, те се Пељевиново поигравање са реалношћу најчешће тумачило кроз поређење са радовима мајстора совјетске фантастике браћом Стругацки. То поређење није сасвим без основа, будући да су дела браће Стругацки била препознатљива по томе што су, иако на први поглед удаљена од реалног света, у њима разматрана веома озбиљна питања од суштинске важности за човека и друштво. Фантастика се претварала у неку врсту естетске функције текста, док је филозофско промишљање о кључним проблемима савременог друштва чинило језгро његове садржине. Ово „алегоријско приповедање о најважнијем” свакако није нови, нити оригинални поступак у историји књижевности, јер такве методе можемо наћи још у чаробним бајкама, али је у делима Стругацких и Пељевина осавремењено како новим техникама приповедања, тако и актуализацијом филозофске проблематике.

Можда управо из тог разлога Станислав Гурин сврстава Пељевинове повести у жанр филозофских бајки, и наглашава да је то „најподеснија форма да се о озбиљним стварима говори без претераног морализаторства, патоса и патетике” (Gurin 2008). И додаје да машта и хумор ту могу бити само од користи, „док су духовни проблеми и филозофска питања заступљени сликовито и ненаметљиво” (*ibidem*). Инсистирајући на преношењу радње у унутрашњи свет човека, Пељевин елиминише потребу да било шта објашњава и доказује, остављајући читаоцима једино могућност да се „пронађу” у лутањима душе, или да одбаце тај свет. Чини се да је такав стваралачки поступак у великој мери и заслужан за популарност писца, будући да је Пељевинов опис реакције унутрашњег света руског човека на оне процесе који су се одвијали у реалности наишао на саосећање великог броја читалаца.

Виктор Пељевин је аутор седам повести, од којих су од посебног значаја „Жута стрела” и „Принц Госплана”, а због посебног места које заузима у свемукупном пишевом стваралаштву за предмет наше анализе узели смо повест „Пустињак и шестопрсти”. Повести се у руској теорији књижевности дефинишу као прозни жанр који по обиму заузима место између романа и прича (Nikoliūkin 2001: 1596), те се зато не могу изједначити са књижевним термином „новела”, под којим се обично подразумева „кратка прича”. Велику улогу у развоју руске књижевности имала је филозофска повест (*Conte philosophique*) као специфични жанр епохе ренесансе у којем су стварали француски мислиоци Волтер и Денис Дидро. У таквим својим делима, као што су „Кандид”, „Микромегас” и „Задиг”, Волтер је путем фиктивних прича критиковао основне

друштвене проблеме и на алегоријски начин излагао своје идеје, концепте и филозофију (Labesse 1995). Волтерова дела су у Русији добила одредницу филозофских повести управо због динамичног и занимљивог прозаичног описа природног тока живота јунака и његових догодовштина, а који су заправо послужили као основа за излагање прогресивних идеја оног времена. Управо такво приповедање је инспирисало огромну већину писаца у време које је у великој мери обликовало руску књижевну традицију. Пељевин са својим повестима у одређеном смислу следи ту традицију, али је истовремено и надограђује елементима постмодернистичке поетике. То се најконкретније види на примеру повести „Пустињак и шестопрсти”. Није случајно што већина проучавалаца пишевог стваралаштва назива ову повест квинтесенцијом његове поетике, будући да се ту у једној сажетој и претежно алегоријској форми изражава суштина ауторовог погледа на свет и човека.

Главни јунаци повести су два пилета, бројлера, Пустињак и Шестопрсти, који у живинарском комбинату Луначарског пролазе кроз циклус товљења уочи прераде. Читаоцу, међутим, то постаје јасно тек у току приповедања, што има значајну улогу у перцепцији оба јунака као сатиричног описа човека. Таква перцепција јунака тек је почетак општег разграђивања хумористичког описа људске свакодневнице, будући да за њом следи објашњење прилично сложене хијерархијске структуре пилећег социума, где место сваког члана зависи од тога колико се близу налази хранилици-појилици. Заплет сижеа почиње од прогонства Шестопрстог из социума и хранилице, што га доводи до Пустињака, интелигентног и мудрог пилета-филозофа, који прихвата Шестопрстог и почиње да му преноси своје знање. Управо у Пустињаку Пељевин оваплоћује за његова дела карактеристичну функцију учитеља који преноси своју мудрост ученику, тј. главном јунаку, и на тај начин утиче на ширење граница његовог света.

Пустињак најпре убеђује Шестопрстог у постојање других „светова”, сваког са својим другачијим социумом, за које се испоставља да су боксеви са следећом туром пилића. До овог сазнања је дошао путујући између њих, што му напослетку полази за руком да изведе и заједно са својим новим учеником, Шестопрстим. Лутајући заједно са њим, Пустињак подучава Шестопрстог језику „богова”, односно људи, објашњава му како да препозна наступање дана или ноћи гледањем на сат, и чак му одгонета тајну сопственог настанка, подучавајући га да сви они настају излегањем из јајета. Готово сваки елемент „птичијег света” функционише као метафора за одређени аспект људског живота. У целини, овакво приповедање на први поглед делује као алегорија на

ограниченост људске перцепције света, критика основних механизма функционисања друштва, митологије, религије, традиција и обичаја. Такво тумачење би оправдало сврставање Пељевина у табор постмодерниста, да није једног момента који има фундаментални значај за концепцију његовог стваралаштва. Наиме, Шестопрсти многе псеудоистине доживљава као чињенично стање, које се не могу подвргнути било каквој сумњи, те се у његовом дискурсу такве апстракције изнова и изнова означавају као „закони живота” и „тајне векова”. Међутим, како истиче Николај Карајев, „истина је перпендикуларна у односу на општеприхваћени систем вредности, и зато није битно колико се неко налази близу хранилице, да ли је националиста или глобалиста, да ли верује у Бога или не, важно је само то колико било која од тих концепција управља нашим понашањем, колико смо, у суштини, слободни од самих себе” (Караев 2009). Шестопрсти почиње да размишља о слободи тек након што је изопштен из социума. Пустињак је само водич и катализатор тог процеса, али је кључни моменат за судбину Шестопрстог управо излазак из хијерархијске структуре. За Пељевина се постмодернистички процес деидологизације остварује у уму, у процесу рада човека над самим собом.

Пустињак и Шестопрсти почињу да трагају за једном од највећих тајни њиховог „пилећег микрокосмоса” – тајном лета. Са њихове тачке гледишта, „тајна лета” представља непознат терен, нешто мистериозно и готово недостижно, али истовремено и нешто што представља потпуни развој скривених потенцијала свог бића. У намери да спознају „тајну лета”, Пустињак и Шестопрсти почињу да упражњавају одговарајуће вежбе, да би након одређеног времена морали да на своја крила причвршћују навртке у својству тегића, јер у процесу вежбања ноге из неког разлога почињу да се одвајају од земље. Прича о постизању „тајне лета” претвара се у једну од можда најубедљивијих алегорија на тему тежње човека ка слободи.

У историјском контексту европске културе појам слободе се најчешће схватао као могућност деловања и понашања у условима одсуства спољашњих фактора који субјекту, индивидуи, намећу циљеве (Grišpanov, Mozheiko 2001: 376). Тако су на Западу преовладале идеје слободе као претежно политичко-правни концепти у којима важно место заузима однос између власти и индивидуе, где се слобода оцењује по критеријумима могућности индивидуе да у складу са својим афинитетима и вољом делује у сагласју или супротности са преовладавајућом идеологијом. На Истоку је, међутим, концепт слободе остао искључиво у оквиру граница тзв. „унутрашњег света”, тј. интегрално повезан са моралним и емоционалним вредностима субјекта, док је његов однос

према спољашњем свету остао условљен традицијама и обичајима заједнице (Allakhverdiev 2013: 223).

Пељевинови јунаци из повести, иако слободни од утицаја социума на њихову перцепцију света (дакле, слободни у западном смислу), нису у стању да достигну идеал „унутрашње слободе”, који је метафорично закодиран у облику синтагме „тајна лета”. Оно што их спутава у достизању тог циља јесте непостојање саме представе о томе шта је заправо „тајна лета”, односно, у пренесеном значењу, слобода. Карајев тај моменат интерпретира у постмодернистичком кључу, истичући како „испада да ми не можемо да постанемо слободни све онда док се не ослободимо самог појма слободе” (Karaev 2009). Тек на крају повести, у сусрету са претњом сопствене смрти, Шестопрсти у стању крајње емоционалне растројености интуитивно почиње да маше крилима и полеће. Испоставило се да је услов за освајање лета било ослањање не на ум, већ на „срце”, тј. на специфично духовно осећање спремности да се ослободи потенцијал личности. То је последњи делић који склапа ширу слику алегорије о човеку и слободи: према Пељевину, истинска слобода није она која долази са друштвеним положајем, богатством, па чак ни политичким или правним статусом, већ својеврсно превладавање „самог себе”, тј. дубоко укорењених представа о сопственом идентитету који врло често функционишу као ограничавајући фактори у процесу развоја људских потенцијала.

Освојивши умеће летења, јунаци Пељевинове повести винули су се кроз прозор у простор апсолутне слободе, и тиме су још једном пробали границе света. Ово стално пробијање граница светова (прелазак са нивоа једног бокса за товљење на ниво читавог комбината са седамдесет боксова, затим сам бег из комбината) представља алузију на будистичко учење о простору и времену: у основи будистичке представе о простору и времену лежи мисао о узајамној условљености човековог ума и његове перцепције простора, где су границе света ограничене границама свести. Изражење изван оквира граница свести, по тој теорији, проширује и перцепцију простора и времена, али се и тај свет са своје стране опет налази унутар неког већег света, чији је спознавање ограничено потенцијалима ума (Vas'kin, Ulanov 2013: 46–49). У томе се и састоји будистичка теорија о бесконачности простора и времена, која је у Пељевиновом стваралаштву повезана са Лајбницевоом теоријом могућих светова и другим достигнућима европске филозофије у области разумевања ових концепата. Међутим, концепти простора и времена у традицији западне филозофије и науке углавном су разматрани као нешто спољашње у односу на човека, што је упућивало на искључиво геометријске карактеристике тих појмова. На Истоку

су пак они остали неодвојиви од субјекта, па се стицање првих представа о простору везивало за покрете тела, док је даљи развој осећаја за простор ишао у правцу не истраживања објективног света, како је то било на Западу, већ развоја потенцијала ума да разуме само суштину простора по њиховом схватању (Dalykova-Parfirovich 2002: 5). Пељевин се у великој мери ослања на овакву перцепцију простора и времена у својој повести, те је вежбање крила (покрети тела) само алегоријска обрада прве етапе у ширењу граница свог света, док се прави пробој остварује не толико у сфери телесности и материјализма, колико у облику изразито снажног духовног искуства.

Међутим, схватање света као илузије не одражава само интерес писца за источњачком религиозном филозофијом, већ је, како на то указује Јелена Борода, такво приповедање „повезано са сфером архетипског”, са жељом да се анализи подвргну кључни елементи колективног идентитета (Boroda 2008: 626–627). Зато је најважнији део повести управо позиционирање јунака према различитим социумима: сваки од тих социума функционише као затворена религиозна заједница, са својом хијерархијском структуром, осмишљавањем космогонијских и апокалиптичких митова, и тумачењем тзв. „крајње етапе”, односно одлазак на конвејер за прераду меса. Шестопрсти добија могућност да „погледа са стране” један такав систем, чији је донедавно и сам био члан, и у разговору са Пустињаком постепено се ослобађа утицаја митова. Највећи ефекат на промену стања свести Шестопрстог има упознавање са другим митовима, из других социума – истовремено присуство више „истина” изазива у свести Шестопрстог стање блиско шизофренији, његов поглед на свет губи неопходну стабилност, која за собом повлачи и распад сопственог идентитета. То и јесте главна улога неомитологизације као једног од најпрепознатљивијих књижевних поступака у стваралаштву Пељевина. Стварање нових митова, или увођење нових значења за већ постојеће, има за циљ да уздрма на први поглед чврсту и стабилну слику света, и демонстрира зависност људског „Ја” од утицаја колективног искуства из прошлости и садашњости. Таква ситуација са идентитетом човека доводи на исте позиције тако удаљене системе, као што су источњачка религиозна филозофија са једне стране, и теорија и пракса постмодернизма са друге. Постмодернистички писци и песници, уметници и режисери одричу у својим делима истину, одбацујући је као производ тоталитаризма, који потчињава „Ја” осећање неком инструментализованом од стране власти „Ми” осећању. У том циљу постмодернисти се користе методом шизоманипулације, уводећи мношто супротстављених симбола и значења који руше саме основе културних архетипова. Међутим, како истиче Генадиј Мур-

ков, они самим тим „постају и борци, и жртве раздвојеног мишљења”, јер тиме неприметно упадају у лажну противуречност, тежећи да једну претензију на универзално тумачење замене другом (Mugikov 2011: 29). Будизам у Пељевиновом стваралаштву постоји не као елемент шизоблока Исток–Запад, већ као најподеснији начин да се пише о људској свести у условима деидологизације, одбацивања истине и борбе за „право тумачења”.

У том погледу повест садржи и скривену критику религиозних система, где се хуманост Стваралаца у односу на оно што они стварају доводи у питање. Приписујући, са тачке гледишта Пустињака и Шестопростога, људима који раде у живинарском комбинату улогу богова, аутор их сматра најодговорнијим за све карактеристике света у којем бораве главни јунаци. Захваљујући способности да разумеју „језик богова”, односно људи, Пустињак и Шестопрсти суочавају се са најважнијом мишљу за схватање смисла сопственог постојања и улоге у друштвеном систему: „Универзум је створен због вас, а не за вас” (Pelevin 1999: 76. Превод Н. Б.). Овакав опис религиозних система може се тумачити као сатира на поредак у којем религиозност служи само као основ за успостављање односа потчињености друштва интересу власти. Иза религиозних мистификација различитих живинарских „социума” крије се ограничавање могућности појединаца, смисао постојања се изједначава са недокучивом тајном, док се слобода избора види у осмишљавању правила система позиционирања у односу на хранилицу. Са своје стране, „богови”, односно људи, стварају тај свет да би себи обезбедили храну, што општој концепцији религиозности у повести даје особине велике лажи која треба да сакрије и мистификује механизме функционисања самог тог света. Такав свет није створен за живину, већ због њих, а за потребе прехрањивања богова, што би се у пројекцији на свет човека могло тумачити као указивање на антихуманистичку оријентацију савмених друштвених и религиозних система.

Општи песимистички тонови који избијају из мрачне, безнадежне и безизлазне поетике постмодернизма ипак нису карактеристични за Пељевиново стваралаштво. Могли би се рећи да управо тај моменат најконкретније издваја Пељевина у односу на масу других аутора постмодернистичке оријентације. То се, поново, најочигледније испољава у повести „Пустињак и шестопрсти”. Свеопште осећање страдања и патње, неслободе и бесмисла постојања у живинарском комбинату сусреће се са једном крајње једноставном филозофијом која афирмише, пре свега, сам живот, а потом и основне животне вредности: „Ако си се нашао у тами и видиш и најслабији зрак светлости, мораш да идеш према њему, уместо да размишљаш о томе има ли то смисла или нема” (*ibidem*:

80. Превод Н. Б.). Сличне оптимистичке поруке налазимо и у другим делима писца, што је привукло интересовање теоретичара постмодернизма због изузетка у односу на уобичајену праксу приповедања. Углавном се сматра да извор за овакву животну филозофију писац налази у будистичким текстовима, где се људска патња и страдање виде у заблудама о свету и самом себи, који заклањају пут бодисатве, односно превлађивања тих заблуда. Међутим, иако се мора признати да постоји извештај ове религиозне филозофије на стваралачке концепције Пељевина, ипак бисмо указали на једну битну карактеристику његове поетике која, по нашем схватању, боље описује разлоге за оптимизам писца. Наиме, у великом броју својих дела Пељевин заговара идеју о утицају преовладавајућег расположења на изглед и функционисање света, уз наглашавање да човек врло често није свестан својих могућности да обликује свет. Стање колективне свести узајамно је повезано са стањем света. Размишљање о тој теми претвара се у стару дилему о кокошки и јајету, која се у повести употребљава као вишезначна метафора. Истовремено, стање колективне свести може постати и веома опасно оружје у рукама оних који имају могућности да њиме манипулишу – религиозним системима, властима и медијима. Зато се Пељевин супротставља депресивности, свеопштој анксиозности и незадовољству савременог друштва, подсећајући читаоце да срећа није ван, већ унутар човека:

„– А сада замисли да си на тренутак промолио главу, видео светлост, удахнуо ваздух и да је нешто дотакло твоју руку. И ти си се за то ухватио и држиш се. Тако да, ако се може сматрати да читав живот тонеш – а то и јесте тако – онда је љубав оно што ти помаже да држиш главу изнад воде.” (Pelevin 1999: 81. Превод Н. Б.)

Зато и финална сцена повести, када Пустињак и Шестопрсти коначно полећу упркос сопственој природи и распрострањеном стереотипу да се кокошка не може сматрати птицом, представља симболички чин побуне против доминације мрачног и безизлазног света. У томе и јесте суштина задатка који писац себи задаје: пошто изглед нашег света и начин његовог функционисања директно зависи од колективног људског расположења, Пељевин се труди да читаоцу поручи како после таме, по правилу, увек долази светлост, и да вера, љубав и нада представљају нешто што је човеку потребно исто онолико колико и задовољавање физиолошких потреба организма.

Извори

1. Пелевин, Виктор (1999), *Желтая стрела*, сборник. М.: Вагриус.

Литература

1. Аллахвердиев, Гариб Вели (2013), Эволюция идеи свободы в истории восточной и западной философской мысли (сравнительный анализ) // *Вестник КемГУ*, № 2 (54) Т. 1.
2. Борода, Елена (2008), Проза Виктора Пелевина как диагностика социальной энтропии. Материалы XV Международной конференции «Ломоносов». Секция «Филология». М.: МАКС Пресс.
3. Васькин, Андрей Асхатович, Мерген Санджиевич Уланов (2013), Пространство и время в буддийской картине мира. // *Вестник Калмыцкого университета*, Элиста: ФГБОУ ВПО «КалмГУ».
4. Грицанов, Александр Алексеевич, Марина Александровна Можейко (2001), Свобода // *Постмодернизм. Энциклопедия*. Минск: Интерпрессервис, Книжный дом.
5. Гурин, Станислав (2008), *Пелевин между буддизмом и христианством*. [Электронный ресурс] URL: <http://pelevin.nov.ru/stati/o-gurin/1.html> (дата обращения: 30. 11. 2020).
6. Далькова-Парфирович, Вилен Санджеевна (2002), Калачакра, пространство и время в тибетском буддизме // Гленн Муллин. *Практика Калачакры*. М.: Беловодье.
7. Караев, Николай (2009), *Пелевин в глазах смотрящего*. [Электронный ресурс] URL: <http://pelevin.nov.ru/stati/o-kar/1.html>. (дата обращения: 30. 11. 2020).
8. Муриков, Геннадий (2011), Параллельные миры. // *Литературная учеба*. № 1/2011. М.: «Литературная учеба», сс. 22–44.
9. Николюкин, Александр Николаевич (ред) (2001), *Повесть // Литературная энциклопедия терминов и понятий / Под ред. А. Н. Николюкина. – Институт научной информации по общественным наукам РАН: Интелвак*.
10. Labesse, Jean (1995), *Le conte philosophique voltairien*. Ellipses.

Nenad Đ. Blagojević
University of Niš
Faculty of Philosophy

FEATURES OF THEME AND IDEA IN VICTOR PELEVIN'S SHORT STORY „HERMIT AND SIXFINGERS”

Summary

In addition to novels, short stories (russ: „повести”) represent one of the most significant aspects of Victor Pelevin's works, which, according to many scholars of contemporary Russian literature, are not given enough attention in the analysis. Although a more detailed acquaintance with Pelevin's work and chronology of his editions leads to the conclusion that collections of his short stories and narratives represent a kind of „warehouse“ for themes and ideas that the writer later develops into fully-fledged novels, the role of these collections in his poetics is no less. The point is, that the writer uses shorter literary forms to focus completely on a certain topic, idea or a special method of stylistic shaping of the text, which in novels, due to the specificity of the genre itself, is not always possible. It was this feature that made Pelevin's stories and narratives, in their own way, the most suitable forms for getting acquainted with the essence of the author's creative conceptions. Also, it should be noted that although these texts function as „closed worlds“, at first glance unrelated to one another, collections of stories still complete a set of topics that, according to Pelevin, best describes the state of collective consciousness of Russian society in the period when these texts appeared. In this paper we analyse the thematics and ideology of Pelevin's short stories on the example of „Hermit and Sixfingers“.

► **Key words:** short narratives, Victor Pelevin, Russian literature, postmodernism, „Hermit and Sixfingers”.

Primary source

1. Pelevin, Viktor (1999), *Zheltaiâ strela*, sbornik. M.: Vagrius. (In Russ.)

References

1. Allakhverdiev, Garib Veli (2013), Èvoliûtsiia idei svobody v istorii vostochnoi i zapadnoi filozofskoï mysli (sravnitel'nyi analiz) [The evolution of idea of Freedom in the history of eastern and western philosophical thought (comparative analysis)] // *Vestnik KemGU [Bulletin of Kemerovo State University]*, No 2 (54) V. 1.

2. Boroda, Elena (2008), Proza Viktora Pelevina kak diagnostika sošial'noi ěntropii. [Victor Pelevin's prose as a diagnostics of social entropy] // Proceedings of the XV International Conference „Lomonosov”. Section „Philology”. Moscow: Max Press.
3. Dalykova-Parfirovich, Vilena Sandzheevna (2002), Kalachakra, prostranstvo i vremiã v tibetskom buddizme [Kalachakra, space and time in Tibetan Buddhism] // Glenn Mullin. *Praktika Kalachakry*. Moscow: Belovod'e.
4. Grišãnov, Aleksandr Alekseevich, Marina Aleksandrovna Mozheiko (2001), Freedom // *Postmodernism. Encyclopedia*, Minsk: Interpresservis, Knizhnyĩ dom.
5. Gurin, Stanislav (2008), *Pelevin mezhdu buddizmom i khristianstvom*. [Pelevin between Buddhism and Christianity]. [Online resource] URL: <http://pelevin.nov.ru/stati/o-gurin/1.html> (date accessed: 30. 11. 2020).
6. Karaev, Nikolai (2009), *Pelevin v glazakh smotriãshchego*. [Pelevin in the eyes of the one who is looking]. [Online resource] URL: <http://pelevin.nov.ru/stati/o-kar/1.html>. (date accessed: 30. 11. 2020).
7. Labesse, Jean (1995), *Le conte philosophique voltairien*. Ellipses.
8. Murikov, Gennadii (2011), Parallel'nye miry [Parallel Worlds] // *Literaturnaiã ucheba* [Literary Studies]. No 1/2011. Moscow: „Literary Studies”.
9. Nikoliũkin, Aleksandr Nikolaevich (ed) (2001), *Povest' // Literaturnaiã ěntsiklopediã terminov i poniãtii* [Literary encyclopedia of terms and concepts]. Institut nauchnoi informatiũ po obščestvennym naukam RAN [Institute of scientific information in the field of social sciences of the Russian Academy of Sciences]. Moscow: Intelvak.
10. Vas'kin, Andrei Askhatovich, Mergen Sandzhievich Ulanov (2013), *Prostranstvo i vremiã v buddiiskoi kartine mira*. [Time and space in Buddhist perception of the world] // *Vestnik Kalmytškogo universiteta* [Bulletin of the Kalmyk University], Ėlista: Kalmyk State University.

Преузето: 31. 12. 2020.
Корекције: 22. 2. 2021.
Прихваћено: 25. 2. 2021.